

Írta: Németh Zsolt

A PEDOFILIA ÉRTELMEZÉSE ÉS KEZELÉSE A BÜNTETŐJOGI REAKCIÓK TÜKRÉBEN

Az ORFK INTERPOL Magyar Nemzeti Iroda munkatársai különböző nemzetközi fórumokra történő felkészülésük során rendszeresen szembesülnek azzal a ténnyel, hogy nincsenek átfogó ismereteink a szexuális – ezen belül kiemelten a pedofil jellegű – bűncselekményekről és azok elkövetőiről: nem ismerjük a morfológiai mutatókat, a jelenség etológiáját, a bűnüldözői és ítélkezési gyakorlatot, a büntetések végrehajtását és hatását. Az elítéltek számára nincsen semmiféle intézményes kezelés és gondozás, velük kapcsolatban speciális utóellenőrzés sem létezik, Magyarország adós a kezelő rendszer kiépítésével és a szakemberek kiképzésével. Börtönrendszerünk nem kezeli külön a „sex offender” kategóriát, ennek következtében az ilyen típusú elítéltek különösen súlyos helyzetben vannak. Nem csupán a gyógyításuk marad el, hanem további személyiségártalmakat is szenvednek. Ez egyfelől rossz fényt vet hazánkra a nemzetközi kooperációkban, másfelől a probléma azonosításának és kezelésének az elmaradása a közbiztonság egyik negatív eleme, és nyilvánvalóan elfogadhatatlan egy, a bűnmegelőzés fontosságát deklaráló és az ifjú nemzedékek egészséges fejlődését szorgalmazó társadalomban.

A pedofília jelenségére konkrét adatokat a büntető igazságszolgáltatás rendszerében találhatunk. A rendszer első eleme a rendőrség, a büntető felelősségre vonás első fázisában történik a felderítés. A rendőrkapitányságok kérdőívünk nyomán összesítették az általuk ismert pedofil jellegű ügyek adatait és a jelenségre vonatkozó tendenciákat. Az Egységes Rendőrség Ügyészségi Bűnügyi Statisztika (ERÜBS) adatbázisából kigyűjtöttük azokat a szexuális jellegű bűncselekményeket, amelyeknek az elkövetője 16 évnél idősebb, áldozata pedig gyermekkorú volt. A hazai bírói gyakorlat szerint a pedofil típusú cselekmény vádlottja szabadságvesztést kap szinte kivétel nélkül, ezért a büntetés-végrehajtás adattárából beszereztük az ilyen típusú bűncselekmény miatt elítéltek számára és arányaira vonatkozó információkat. Azt hihetnénk, hogy az oktatási, a gyermekvédelmi, valamint az egészségügyi tárcához tartozó intézményeknek vannak is teendőik – és ebből következően ismereteik – a jelenségkörben, azonban kiderült, hogy az érintett minisztériumokban a témával nem foglalkoznak. A kutatás eredményeként képet kaptunk a pedofília címmel illelhető jelenség méreteiről és tendenciáiról, valamint feltártuk a kezelési rendszer teljes hiányát.

Némileg meglepő, hogy bár a sajtóhírek tanúsága szerint a közvélemény élénken érdeklődik a téma iránt, és azt gondolhatnánk, hogy kiemelt figyelem összpontosul rá, ennek ellenére összegzett adatok sehol sem léteznek, a konkrét ismeretek szórványosak, a levont következtetések pedig felületesekek. Számos, gyakran és széles körben ismételtetett megállapítás alyptalannak bizonyult. Így különösen, hogy:

- a pedofil cselekmények a rendszerváltás után ijesztő módon elszaporodtak Magyarországon,
- az elkövetők bármely gyermekekre veszélyt jelentenének, aki az utcára teszi a lábát,
- az elkövetési módszerek durvák, a gyermekek kínzásával párosulnak,
- az elkövetők képzett és kifinomult emberek, akik a jólétben torzultak el.

Mindezek mellett még az is hangsúlyozandó, hogy – pszichológus vélemények szerint is – az elszennvedett pedofil akció nem feltétlenül okoz a gyermeknek súlyosan károsító traumát. Annál inkább az esemény napvilágra kerülése, a bürokratikus és a gyermeksértettek

kezelése szempontjából durván szakszerűtlen bánásmód, amely a gyermekben tudatosítja, hogy vele szégyenletes esemény történt és egyre mélyebben átéli ennek következtében a szennyezettségét.

A legtöbb konkrétumot a rendőrség gyakorlati, elsősorban bűnüldöző és bűnmegelőző szakembereitől kaptuk, miután a pedofília jelenségköre olyan magatartásokban nyilvánul meg, amelyeket a jogalkotó bűncselekményként pönalizál. A hazai büntető igazságszolgáltatás szigorú legalitást érvényesít, s közvéleményünk is erősen büntetéspárti, a rendőrség tehát a társadalom bármely színterén mutatkozó ilyen típusú cselekményről – szinte kizárólag bejelentés vagy feljelentés nyomán – tudomást szerez. (Nyilvánvaló, hogy a tudomásra jutó ügyeknél a látenciában maradók hányada lényegesen nagyobb.) Pedofíliával kapcsolatban a rendőrség rendelkezésére álló információk felmérésére kérdőívet szerkesztettünk – az alább bemutatott rendszerezésben – és az ORFK Bűnmegelőzési Osztálya közvetítésével juttattuk el a megyei rendőr-főkapitányságokra.

A TISZTÁZANDÓ KÉRDÉSEK ÉS KÖRÜLMÉNYEK

- Munkaterületén és illetékességi körében a „pedofília” néven ismert jelenség
 - a) mekkora súlyú bűnügyi, illetve
 - b) gyermekvédelmi probléma,
 - c) milyen cselekményt vagy magatartást jelöl meg ezzel a fogalommal?
- Az elmúlt öt évben (ha lehet évente) hány ügy jutott a tudomásukra?
 - a) Milyen forrásból? (Kinek a bejelentése, saját észlelet stb.)
 - b) Milyen intézkedéseket tettek? (Büntető eljárás, más szerv vagy személy értesítése stb.)
- Működési körében melyik hatóság vagy intézmény viseli a pedofília jelensége kapcsán a fő felelősséget, van-e a gyermekvédelemben érintettek között a tárgyban valamiféle együttműködés?
 - A sértettek jellemzői:
 - a) életkor és nem,
 - b) iskolai elfoglaltság,
 - c) családi helyzet,
 - d) a támadójára vonatkoztatott reláció (idegen, közeli, távoli rokon, ismerős).
 - A cselekmények jellemzői:

az elkövetést megelőző vagy lehetővé tevő szituáció (utcai ismerkedés, csábítás, valamiféle függőségi vagy semleges viszony)

 - a) a megvalósulás módja [Btk. szerint: személyes szabadság megsértése, (erőszakos) közöszlélés, szemérem elleni erőszak, természet elleni fajtalanosság]
 - b) megrontás, vérfertőzés, kiskorú veszélyeztetés, tiltott pornográf felvétel, kerítés, szemérem sértés,
 - c) az elkövetés helyszíne (gyermekintézmény, a sértett vagy az elkövető lakása, közterület stb.).
 - Az elkövetők jellemzői:
 - a) életkor és nem,
 - b) foglalkozás,
 - c) iskolai végzettség,
 - d) családi státusz,
 - e) azonos vagy ellenkező nemű volt-e a sértettje,
 - f) pszichiátriai vagy egyéb kórelőzmény,
 - g) bűnügyi előélet,

h) a tárgybani bűncselekmény elkövetése előtti és utáni helyzete, jellemzői.

- Problémák a jelenség felfedésében és kezelésében:
 - a) saját működési körében,
 - b) az együttműködő partner vagy az együttműködés vonatkozásában,
 - c) a pornográf termékek szabad forgalma pozitív vagy negatív tényező-e?
- Javaslatok:
 - a) a jelzőrendszerrel,
 - b) a büntető felelősségre vonással,
 - c) a gyógyítással-kezeléssel,
 - d) a megelőzést célzó felvilágosítással (gyermekeknek, szülőknek, pedagógusoknak),
 - e) általában a pedofília megelőzésével és végül
 - f) a témának a sajtóban történő megjelenésével kapcsolatban.

A VÁLASZOK ÉRTÉKELÉSE

A rendőrkapitányságoktól 14 választ kaptunk, hat megye: Baranya, Hajdú, Nógrád, Somogy, Veszprém és Zala megye nem válaszolt. A válaszadás elmaradása mögött két dolog lehet: ezekben a megyékben egyáltalán nem fordul elő, hogy a lakosság vagy a gyermekvédelmi szervek észlelnék a kérdéses cselekmény jeleit (ez azonban kevésbé hihető), vagy észlelik ugyan, de valamilyen okból a rendőri szervet nem keresik meg az információval. Az egyes megyék adta jelentések között nincsenek lényegi eltérések, sem kvantitatív, sem kvalitatív vonatkozásban, ráadásul a „néma” megyék az ország területén egyenletesen szóródnak szét, így az összkép hitelessége nem kérdőjeleződik meg.

Teljes az egyöntetűség abban, hogy a pedofil jellegű bűncselekmények aránya csekély, a fővárosban egyenesen az „elenyésző” szót használták. Azt azonban hozzátették, hogy ennek ellenére jelentős súlyú bűncselekménynek tartják, a köznyugalmat minden esetben súlyosan megzavarja.

Az elmúlt öt évben, 2000. október 1-ig a tudomásra jutott pedofil tartalmú bűnügyek száma:

Bács-Kiskun	105
Békés	32
Borsod-Abaúj-Zemplén	38
Budapest	60
Csongrád	109
Fejér	186
Győr-Sopron-Mosón	46
Heves	3
Jász-Nagykun-Szolnok	44
Komárom-Esztergom	46
Pest	nincs adat
Szabolcs	25
Tolna	31
Vas	10

Az összegzés éves adataiból általában az derül ki, hogy a regisztrált ügyek száma mindenhol emelkedik, ami virtuális is lehet, azaz esetleg a jelenséggel kapcsolatos társadalmi érzékenység növekedését érzékelteti. A megyék sorában kiugró eltérések fedezhetők fel, ennek hátterében a pedofil cselekmények tartalmát illető eltérő felfogások állnak. A pedofil magatartást – lévén büntető jogszabályok alkalmazói – elsősorban bűnügyi

problémának tartják, ám sajátos módon a felelősség viselőjeként a gyermekvédelem hivatalos szerveit nevezték meg, megfogalmazva azt is, hogy általában az érzelemszegény gyermekek válnak sértetté, amiben a szülők mellett a hivatásos gyermekvédőknek volna tennivalója. Néhány helyen úgy látják, hogy valójában nem is nevezhető meg felelős, hisz végül is betegségről van szó. Az egyik megyében egészségügyi problémaként definiálták, mondván, a pedofília tulajdonképpen betegség, bár a következménye adott esetben súlyos bűnügyi probléma. Ennek megfelelően a rendőrök számára kézenfekvő, hogy büntető-eljárást kell indítani. Más reakciót – az eljárással párhuzamosan, vagy esetleg helyette – nem tudnak elképzelni.

Pedofiliának a rendőrök többsége a felnőttnek azt a magatartását tartja, amely szexuális kielégülésre irányul, és 14 év alatti gyermekeket céloz, elsősorban felnőtt férfiak gyermeklányokkal létrehozott nemi kapcsolata, női elkövetőről alig tudunk. Általános az egyetértés abban is, hogy ez a magatartás, valamiféle ösztönéletbeli zavart jelez. Többen úgy látják, hogy nem szükségképpen erőszakkal színezett cselekményről van szó, de hatalommal való visszaélésekről mindenképpen, hisz a gyermek számára a felnőtt általában respektábilis személy.

A vizsgált bűnügyek a legritkább esetben indulnak a rendőrség saját észlelése nyomán, a rendőrség tagjai nem kapnak a jelenség azonosításához speciális képzést. Elgondolkodtató, hogy orvosok és más egészségügyi alkalmazottak is ritkán szerepelnek a büntető-eljárást kezdeményezők között. Rendszerint a gyermek szülője (vagy intézeti gondviselője) jön rá, hogy mi történt (a gyermek elmondja magától, vagy látszik, hogy valami titokkal birkózik), és közvetlenül vagy a gyámhatóság közbejöttével jut a hír a rendőrségre. Az is ritkaság, hogy a gyermek maga ismer, vagy talál magának olyan hatósági embert, aki előtt feltárja nyomasztó élményeit. És szinte soha nem fordul elő tettenérés. Mindössze két megyében tudnak egy speciális szűrő-kutató módszer használatáról: a Chicoca fája c. film vetítése nyomán a gyermekcsoporttal végzett szakszerű beszélgetés nyomán mindig felszínre kerül néhány gyermekbántalmazási szituáció, közöttük szexuális jellegűek is. A látencia mértékére utalhat, hogy bárhol szervezik meg a Chicoca fája programot, mindig találnak bántalmazott gyermeket.

A rendőri szervek által kezelt ügyekben a sértettek többsége tehát kislány, a fiúk aránya kb. 30%. Zömében általános iskolai tanuló, ezen belül is inkább felső tagozatos, vagyis 10-14 év közötti. A válaszadó rendőrök 10 év alatti sértettekkel is találkoztak néhány esetben, kivételesen előfordult óvodás korú is. A szexuális bántalmazást elszenvedett gyermekek többsége családban élt, mégpedig 3/4-ük kétszülős modellben. Elvált szülő gyermeke, vagy intézeti nevelt lényegesen kevesebb van közöttük, mint azt előzetesen feltételeztük. A „teljes” családokban gyakori a diszharmonikus, rendezetlen viszony és légkör, a futó rendőri tapasztalat is megerősíti, hogy a gyermek érzelmi deficitje is szerepet játszik a cselekmény megvalósulásában.

A pedofil magatartás leggyakrabban szemérem elleni erőszakban, megrontásban, erőszakos közömbösben és ritkábban természet elleni fajtalanságban nyilvánul meg. Az elkövető és a sértett között rendszerint valamilyen ismeretségi viszony volt előzőleg, gyakran függőségi, tehát a gyermek – legalábbis időleges – felügyelete vagy gondozása alatt állt az elkövetőnek. Értelemszerűen ritkábban fordult elő az utcai, ismeretlenként kezdeményezett támadás. Jellemző elkövetői pozíció a sértett relációban a nevelőapa, a valamilyen rokon vagy szomszéd. Az idegenként végrehajtott akció jellemzően mindig valamilyen csábítással kezdődik, a gyermeki naivság kihasználásával. A gyermek áruba bocsátása a szülő részéről egy esetben fordult elő. A lezajlott esemény általában nem párosul durva fizikai erőszakkal, noha a rendszerint fennálló függőségi viszony magában hordozza a

hatalmi helyzettel járó látens erőszakot. Ennek megfelelően az elkövetés leggyakoribb helyszíne lakás, mégpedig vagy a sértett vagy az elkövető otthona, ritkán az állami nevelő intézmény, gépkocsi vagy közterület.

Az elkövetők jellemzőinél domináns tehát a valamilyen típusú rokoni vagy ismerősi kapcsolat. Széles (20-65 év közötti) az életkori sáv, ami azt is jelenti, hogy nincs jellemző elkövetői életkor. Az elkövetők körében tipikus az alacsony társadalmi státusz és a kulturáltság hiánya, s igen gyakori a hátrányos szociális helyzet. Zömük képzetlen, ennek megfelelően foglalkozás vagy munkanélküli. A tettesek meghatározó többsége csak általános iskolát végzett, vagy még azt sem fejezte be. Az elkövetők családi státuszában meggyéknként markáns eltérések mutatkoznak: egyes régiókban a tartós kapcsolat nélküliek (nőtlen, elvált, özvegy), másutt a párkapcsolatban élők (házasság, élettársi viszony) közül kerülnek ki inkább az ismertté vált elkövetők. Beszámítási képességet befolyásoló pszichiátriai előzmény csak néhány esetben fordult elő. Az eljárás során bevont szakértő azonban gyakran állapított meg diszharmonikus személyiséget vagy zavart szexuális beállítódást. Ugyancsak nem jellemző a büntetett előélet. Azokban az esetekben, ahol kriminális előzménnyel találkozunk, ott is inkább nagyon elleni bűncselekményt követtek el korábban.

Ahol az elkövető és áldozat ugyanazon családi kötelékbe tartozik, – a két szereplő közötti függőségi viszonyon túl – tipikus a perifériához tartozás, az alacsony életszínvonal, és esetenként felbukkan egyfajta speciális kultúra, amelyből az következik, hogy az anya, noha tudomása van a szexuális abúzusról, azt – igaz kényszerűségből – mintegy jóváhagyja, részt vesz a titkolózásban.

A pedofil cselekmények különösen nagyfokú látenciáját valamennyi válaszadó biztosra veszi. Ennek fő okát az elkövető és a sértett közötti függőségi viszonyban látják, sőt jelentős tényező az elkövető és a sértett gyermek anyja közötti függőségi kapcsolat is: lényegében félnek a helyzetet feltárni. Félnék általában a szégyentől, de félelem van a családfő végleges elvesztése miatt is. Maguk a gyermekek pedig úgy érzik, hogy a felnőttel szemben semmiképpen nem lehet igazuk, tartanak attól, hogy senki nem fog hinni nekik. Sajnos ezt a közvélemény, de még a hatóság tagjai is így gondolják sokszor. Burkoltan ugyan, de éreztetik: az áldozat hibájának tartják, hogy bekövetkezett a támadás, így aztán a sértett gyermekek végül a hatóságoktól is félnek. A problémakör valamiképpen összefügg a gyermekjogok elismertségével és kultúrájával társadalmunkban: a megalázott helyzetbe jutott gyermekek senkitől nem kaptak ismereteket és biztatást arra vonatkozóan, hogy emberi (gyermeki) jogaik léteznek és annak megsértését bárkinek is kötelessége volna megtorolni¹. Ennek következtében a szexuális bántalmazások időben sokáig tartanak és ezáltal még súlyosabb károkat okoznak. Napvilágra kerülésük egy véletlen trauma következménye vagy a helyzet kibírhatalanná fokozódása a gyermek számára. További problémák forrása a mindig hosszan elhúzódó büntetőeljárás: a sértett gyermeket újra és újra faggatják, kihallgatják, mindegyre a gyermeki lélek érzékenysége iránti hozzá nem értéssel. Nem járnak jobban az elkövetők sem, egyik oldal sem kap semmilyen mentális segítséget, utógondozásról, a pedofiliát előidéző pszichikai állapot terheinek csökkentéséről pedig szó sem esik.

Több mint érdekes, hogy a rendőri szervek meg sem említették, hogy a konkrét ügyekben milyen bizonyítási gondjaik vannak. Nem vetették fel, hogy milyen nehézségekbe ütközik a panaszfelvevő, még inkább a feljelentést értékelő bűnügyi vezető abban a tekintetben, hogy a feljelentett cselekmény vajon tényleg megtörtént-e. Azt ugyanis

¹ Kerecsi Klára: A gyermekek elleni erőszak. In.: Gyermeki jogok – jogsértő felnőttek, FICE kiadványok, Bp. 1994.

egyébként ismerik a rendőrség munkatársai, hogy válások során nem ritka az anya – pontosabban itt: feleség – bosszú vezérelte feljelentése, amely utóbb, ha nem is alaptalannak, de bizonyíthatatlannak tűnik.

Bizonyos fokig a rendőrség tagjainak egyoldalú és felületes önreflexiójára vall, hogy nem veszik számba a nyomozások és vizsgálatok tapasztalatait, ezért érdemes a nyomozati anyagok minőségéről megismerni az ítélkező bíró véleményét.² A „családi botrányra” utaló bejelentés nyomán elsőként megjelenő rendőrök felületes és formális, gyakran dezinformáló jelentést készítenek, amely az eljárás később fázisaiban semmire sem használható, ami azt jelzi, hogy hiányzik a magyar rendőrségen speciális képzés e tárgyban.

- Bár a „családi botrány” helyszínes bűncselekményként valósul meg, nem keresnek és rögzítenek nyomokat, tárgyi bizonyítékokat, még a vérrel vagy ondóval szennyezett ruhadarabok lefoglalása is elmarad.

- Hiányos a tanúkutatás, egy szűk körön rendszerint nem lépnek túl, nem kérdezik meg azokat a kapcsolatokat, akikkel a sértett igazán bizalmi viszonyban van (barátnők, barátok, szerelmi kapcsolat stb.).

- Sokszor elmarad a sértett, illetve a tanú mentességi jogára való kioktatása, így a kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv bizonyítékként nem értékelhető.

- Az igazságügyi pszichológusnak és elmeszakértőnek feltett kérdések sematikusak és szakszerűtlenek.

Jellemzőek a rendőrök által a helyzet javítására megfogalmazott javaslatok. Elsősorban a felelősségre vonást tennék hatékonyabbá, a megelőzésre vonatkozó ötleteik egyike-másika azonban bizonyos naivitásról árulkodik. Mégis összességében érdemes megfontolni ezeket a gondolatokat, hisz olyanoktól származnak, akik a szóban forgó jelenségről közvetlen tapasztalatokkal rendelkeznek.

- A büntető eljárásokat gyorsabbá kellene tenni, ehhez jobb együttműködés kell.
- Növelni kell a büntetések szigorát, de mellette legyen segítő bánásmód is.
- A visszaeső pedofilokat, mivel betegek, következetes pszichiátriai, felügyeletet is biztosító kezelésben kell részesíteni, a börtönből szabadultaknak külön segítség kell.
- Folyamatos felvilágosítás, beszélgetés kell a témáról a gyermekekkel és szüleikkel.
- A pedagógusok kapjanak külön kiképzést, hogy képesek legyenek a rájuk bízott gyermekeket szóra bírni ilyen kényes dolgokról.
- A szülők kísérik a gyermekeiket az iskolába.
- A rendőrség vezessen speciális nyilvántartásokat a pedofil hajlamú személyekről.
- A gyermekekkel foglalkozóknál pályaaalkalmassági vizsgálatokon szűrjék ki a beteges hajlamú embereket.
- A sajtó az ilyen típusú ügyekben legyen önkorlátozó, ne a szenzációt keresse, hanem okosan mutassa be a kialakult helyzetet, mozgósítson és segítsen a megelőzésben.

Az utóbbi évek közérdeklődése a gyermekekkel kapcsolatos pornográf sajtótermékek és fényképek készítését a jogalkotói figyelem középpontjába emelte, ezért kíváncsiak voltunk arra, hogy napjainkban a pedofília jelenségének ez a szelete vajon mennyire napi probléma, és az ilyen tartalmat hordozó különféle anyagok vajon pozitív vagy negatív módon befolyásolják-e magát a jelenséget, illetve annak terjedését. A rendőri szervek kivétel nélkül úgy nyilatkoztak, hogy a pornográf termékek semmiféle hatását nem észlelik a rendészeti és bűnüldözői munkájuk során, maga a pönalizált magatartás, a gyermeket ábrázoló pornográf kép készítése is nagyon ritkán jut a tudomásukra. Ez arra

² Dénes V.: A bírósági eljárás sajátosságai a családon belül elkövetett szexuális bűncselekmények tárgyalása során, Belügyi Szemle, 2000/4-5, 134. p.

utal, hogy a tiltott pornográf felvétel készítésének büntetőjogi tilalma nem annak tényleges társadalmi veszélyességén alapul, hanem csupán a jövő esetleges veszélyei és a nemzetközi igényeknek való megfelelés szándéka keltette életre. Ennek lehet „szándékon túli” következménye az, hogy a pornográf terméket pusztán megszerző és birtokló személyek társadalmi megítélése vélhetően sokkal negatívabb, mint a személyük és cselekményük tényleges veszélye. Érdekes ide hívni az elismert magatartáskutató Buda Béla gondolatát: szerinte a pornográfia bizonyos vetületben inkább előnyös, mint káros, ugyanis „döntő mértékben hozzásegíthet a szexuális feszültségek levezetéséhez, meggátolja, hogy a deviáns készletű embernek ki kelljen mennie az utcára.”³

A SZABADSÁGVESZTÉSÜKET TÖLTŐ ELÍTÉLTEK

A nemi erkölcs elleni bűncselekmények büntetési tétele igen magas. A jogalkotó az alapesetet is 2-8 év börtönbüntetéssel fenyegeteti, és, ha a sértett az elkövető nevelése, gondozása alatt áll, 5-10 év a mérték, de, ha 12 év alatti a célba vett gyermek, még magasabb, 5-15 év a büntetési tétel. Ezek a súlyos büntetések gyakorlatilag kizárják a büntetés felfüggesztését. A gyermeksértettű ügyekben, ha a bizonyítás sikeres, kivétel nélkül hosszabb időtartamú szabadságvesztést tartalmaz az ítélet.⁴

2000. november 1-jén a magyarországi büntetés-végrehajtási intézetekben összesen 729 főt (697 férfi és 32 nő) tartottak fogva szexuális jellegű (a Btk. szóhasználatára szerint: nemi erkölcs elleni) bűncselekmény miatt elítélve. A férfi elítéltek között a legnépesebb korcsoport a 30-39 éveseké (220 fő) és a 40-49 éveseké (181 fő). A 20 és 50 év közöttiek adják az összes ilyen fogva tartott 92%-át (643 fő). Iskolai végzettségük ugyanazt a struktúrát mutatja, amit a rendőrök válaszaiban is tapasztaltunk: meghatározó többségük az általános iskolán nem jutott túl, ipari iskolába is csak 1/6-uk járt. Családi állapotuk megoszlása nagyjából megegyezik a bűnüldözési tapasztalatokkal: 24% élettársi kapcsolatban és 28% házasságban él, 32% nőtlen és 12% elvált. Az elmúlt öt évben összesen 3838 személy (3679 férfi és 159 nő) volt a büntetés-végrehajtás intézményeiben, tehát közel négyezer szexuálisan valószínűleg aberrált ember kapott súlyos büntetést. Nem tudunk a börtönök alatti kezelő-segítő törekvésekről, különösen nem a szabadulásuk utáni figyelemmel kísérésükről és speciális utógondozásukról.

A HIVATALOS BŰNÜGYI STATISZTIKA ADATAI (ERÜBS)

Az adatszolgáltatás csak a kiemelt bűncselekményekre teljes körű, szerencsétlen módon azonban 2000 év elejéig a nemi erkölcs elleni bűncselekmények sorában csupán az erőszakos nemi közösülés volt ilyen. A többi pedofil jellegű ügy leválogatásához a legfőbb ismérv: a sértett életkora is csak a kiemelt bűncselekmények adatlapjain szerepel, ezért 5 évre visszamenően csak az erőszakos közösülésekből tudjuk közölni a pedofil jellegűeket.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000 I. félév
erőszakos közösülés	417	423	392	346	331	144

³ „...csak lassan domesztikálódik az emberiség a férfiak szexualitása terén...” Tamási E. interjúja Buda Bélával, Belügyi Szemle, 2000/4-5. 89. p.

⁴ Dénes V.: A bírósági eljárás sajátosságai a családon belül elkövetett szexuális bűncselekmények tárgyalása során, Belügyi Szemle, 2000/4-5, 143. p.

gyermek sértettel	47	61	58	53	65	21
-------------------	----	----	----	----	----	----

Megállapítható, hogy amíg az erőszakos közönségek globális száma csökkenő tendenciájú, addig a gyermek sértettü aktusok abszolút száma is inkább emelkedő, de az összeshez viszonyított hányadosuk határozott növekedést, vagyis a gyermekek iránti vágy bizonyos fokozódását jelzi.

2000. január 1-től a nemi erkölcs elleni bűncselekmények többsége kiemelt jelentőségű, így a statisztikai lapon megjelölik a sértett életkorát, ennek megfelelően 2000. év első félévében a többi bűncselekmény vonatkozásában az alábbi képet kapjuk:

Látható, hogy az ilyen típusú bűncselekmények jelentős része, 30-50%-a gyermek ellen irányul. A kerítés bűncselekményének alacsony számú gyermek sértettje, nem igazolja a vélelményt, miszerint Magyarországon a gyermekek prostitúcióra kényszerítése, vagy a gyermekkereskedelem jelentős méretű volna.

	összes nemi erkölcs elleni bűncselekmény	az összesből, ahol a sértett 14 év alatti
szemérem elleni erőszak	100	47
természet elleni fajtalanosság	51	22
szemérem sértő vétség	181	50
kerítés	53	2

ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK

A rendőrségen a téma felelőse a rendőrségi bűnmegelőzési szervezet (az ORFK-n és a megyei rendőr-főkapitányságokon bűnmegelőzési osztály, a városi rendőrkapitányságokon bűnmegelőzési előadók). A bűnmegelőzési organizáció az elmúlt öt évben összesen 735 pedofil, vagyis gyermek sértettü nemi erkölcs elleni ügyről tudott (6 megyétől nem kaptunk adatot!). Ugyanezen időszak alatt, nemi erkölcs elleni bűncselekmény miatt 5-ször ennyi személy kapott szabadságvesztés büntetést. Megkockáztathatjuk a kijelentést, hogy Magyarországon átlagosan minden ötödik nemi erkölcs elleni bűncselekmény sértettje gyermek, vagyis a hazai „szexuális bűnelkövetők” 20%-a pedofil irányultságú.

Meglehetősen szilárd konszenzus van a pedofil cselekmények megítélésében. Nem csupán a törvénytisztelő és szabad polgárok vetik meg a védtelen helyzetű gyermekekkel való szexuális visszaélést, az ilyen cselekmény még a bűnöző körökben is erős negatív reakciókat vált ki. A börtönök szubkultúrájában is a hierarchia legalacsonyabb szintjére lökik a gyermek sérelmére bűncselekményt elkövetőket, és ennek megfelelő módon, durván bánnak velük.

A szexuális jellegű bűncselekmények kezelésére a rendőrségen nem találunk kiképzett szakembergárdát, általánosságban jellemző a bürokratikus ügymenet, a távolról sem sértett központú ügyintézés. Hiányzik az ilyen típusú ügyek kezelésére kialakított rendőrségi kultúra. Mindez az emberi jogok súlyos sérelmét jelenti, s a gyakorlatban másodlagos viktimizációs tényezőt jelent, továbbá erőteljesen növeli a látenciát.

A hazai börtönrendszerben az elmúlt öt évben közel 4000 olyan elítélte tartottak fogva, akik nemi erkölcs elleni bűncselekményt követtek el. Adatlapjuk nem tartalmazza a sértett életkorát, így nem tudjuk pontosan, hogy mekkora hányaduk gyermekekre orientált, vagyis pedofil. A bűnüldözői adatokkal összevetve azonban azt a becslést tehetjük, hogy nagyvalószínűséggel az elítéltek 1/5-e lehet ilyen, akik sem a szabadságvesztés büntetés

alatt, sem azt követően nem kapnak speciális gondozást, mi több a börtön hierarchiában a legalulra kerülve, valószínűsíthetően további súlyos személyiség ártalmakat szenvednek el, s ez a bűnismétlésük, a további gyermekáldozatok szempontjából több mint nyugtalanító.